

BIJLAGEN

Wel of niet aan het werk

Achtergronden van het onbenut arbeidspotentieel
onder werkenden, werklozen en arbeidsongeschikten

Patricia van Echtelt
Stella Hof

Bijlage A	Multivariate analyses	2
Bijlage B	Achtergrondkenmerken van zieke werknemers en van de hulpverlening	5
B1.1	Achtergrondkenmerken van zieke werknemers.....	5
B1.2	Kenmerken hulpverlening bij reïntegratie.....	7

Bijlage A Multivariate analyses

Tabel A.1 Logistische regressie met achtergrondkenmerken als onafhankelijke variabelen en de kans om te willen werken als afhankelijke variabele, voor werklozen en niet-werkende arbeidsongeschikten (log odds)

	werklozen		arbeidsongeschikten		
seksse (0=man; 1=vrouw)	0,32	0,14	-1,05*	-1,11*	-0,94*
leeftijd (in jaren)	-0,11*	-0,09*	-0,08*	-0,08*	-0,08*
opleiding					
lo					
lbo, mavo	0,14	0,12	-0,36	-0,35	-0,41
mbo, havo, vwo	0,39	0,29	0,54	0,58	0,37
hbo, universiteit	1,08	0,79	0,95*	0,90	1,02
herkomstgroep					
autochtoon					
westerse allochtoon	0,30	0,48	-0,01	-0,25	-0,27
niet-westerse allochtoon	-0,72	-0,32	-0,59	-0,68	-1,08
attitudes rolverdeling m/v ¹		-0,40		-0,15	-0,02
arbeidsethos		-0,60		0,34	0,26
% arbeidsongeschikt					-0,03*
N	323	316	380	379	379

* = p < 0,05.

Bron: SCP (LWW'07)

¹ Aanvullend is voor mannen en vrouwen afzonderlijk gekeken of de attitudes over de rolverdeling van mannen en vrouwen effect heeft op de kans om méér te willen werken. Er werd zowel bij mannen als bij vrouwen geen significant effect gevonden.

Tabel A.2 Logistische regressie met achtergrondkenmerken als onafhankelijke variabele en de kans om méér te willen werken als afhankelijke variabele, voor werkenden, ex-werklozen en werkende arbeidsongeschikten (log odds)

	werkenden		ex-werklozen		arbeidsongeschikten	
		selectie deeltijders		selectie deeltijders		selectie deeltijders
seks (0=man; 1=vrouw)	0,01	0,32	-0,46	-0,29	-0,71	-0,61
leeftijd (in jaren)	-0,03*	-0,03	0,02	0,02	-0,12*	-0,11*
opleiding						
lo	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
lbo, mavo	-0,38	-1,28	-0,12	-0,28	0,29	0,02
mbo, havo, vwo	-0,80	-1,75*	-0,39	-0,45	-0,51	-0,26
hbo, universiteit	-0,70	-1,58*	-0,80	-0,84	-0,41	-0,31
herkomstgroep						
autochtoon	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
westerse allochtoon	0,49	1,12	0,31	0,01	1,43	1,67
niet-westerse allochtoon	1,21*	2,33*	0,74	0,68	-	-
attitudes rolverdeling m/v ²	0,26	0,54	-0,36	-0,20	-0,89	-0,69
arbeidsethos	0,04	0,50	0,01	0,08	-0,38	-0,31
arbeidsduur						
< 12 uur per week	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
12-34 uur	-0,88	-0,88	-1,77*	-1,74*	-2,33*	-2,37*
≥ 35 uur per week	-2,52*		-4,54*		-4,01*	
N	565	223	251	176	114	94

* = p < 0,05.

Bron: SCP (LWW/07)

² Aanvullend is voor mannen en vrouwen afzonderlijk gekeken of de attitudes over de rolverdeling van mannen en vrouwen effect heeft op de kans om méér te willen werken. Er werd zowel bij mannen als bij vrouwen geen significant effect gevonden.

Tabel A.3 Logistische regressie met achtergrondkenmerken als onafhankelijke variabele en de kans om minder te willen werken als afhankelijke variabele, voor het totaal van werkenden, ex-werklozen en werkende arbeidsongeschikten (log odds)

	totaal werkenden	
sekse (0=man; 1=vrouw)	0,40	
leeftijd (in jaren)	0,02	
opleiding		
lo		
lbo, mavo	0,35	
mbo, havo, vwo	0,48	
hbo, universiteit	0,60	
herkomstgroep		
autochtoon		
westerse allochtoon	0,71	
niet-westerse allochtoon		0,29
attitudes rolverdeling m/v ³		-0,74*
arbeidsethos		0,00
arbeidsduur		
< 12 uur per week		
12-34 uur		0,13
≥ 35 uur per week		0,97
N		930

* = p < 0,05.

Bron: SCP (LWW'07)

³ Aanvullend is voor mannen en vrouwen afzonderlijk gekeken of de attitudes over de rolverdeling van mannen en vrouwen effect heeft op de kans om méér te willen werken. Bij vrouwen werd een significant negatief effect gevonden, wat wil zeggen dat hoe traditioneler vrouwen denken over de rolverdeling van mannen en vrouwen, hoe kleiner de kans de ze minder willen werken. Bij mannen werd geen effect gevonden.

Bijlage B Achtergrondkenmerken van zieke werknemers en van de hulpverlening

B1.1 Achtergrondkenmerken van zieke werknemers

Aandeel zieken per onderzoeksgroep

Aan de respondenten is de vraag voorgelegd of ze sinds januari 2004 wel eens langer dan 2 weken ziek zijn geweest. Arbeidsongeschikten die de afgelopen drie jaar (sinds 1 januari 2004) een arbeidsongeschiktheidsuitkering krijgen (langdurig arbeidsongeschikten), zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

Tabel B.1 geeft het aandeel respondenten dat sinds januari 2004 langer dan twee weken ziek is geweest en het aandeel dat momenteel nog steeds ziek is. Het aandeel mensen dat zegt langer dan 2 weken ziek te zijn geweest varieert van 26% onder de groep werkenden en 45% bij arbeidsongeschikten. Vervolgens is aan mensen gevraagd of ze momenteel nog steeds ziek zijn. Het aandeel zieken in de verschillende onderzoeksgroepen is het hoogst bij de groep overigen (16%) en het laagst bij werkenden (9%).

Tabel B.1 Aandeel respondenten dat sinds januari 2004 langer dan 2 weken ziek is geweest en aandeel dat momenteel nog steeds ziek is (in procenten)

	werkenden (n = 580)	ex-werklozen (n = 257)	werklozen (n = 322)	arbeidsongeschikten (n = 136)	overigen (n = 139)
langer dan 2 weken ziek geweest	26	31	35	45	31
nog steeds ziek	2	4	13	13	16

Bron: SCP (LWW'07)

Klachten en duur van de ziekte

Mensen die als werknemer werkzaam waren ten tijde van hun ziekte, is gevraagd vanwege welke klachten ze zich ziek hebben gemeld. Tabel B.2 geeft een overzicht van de resultaten. De meest genoemde klachten zijn klachten van bot- en spierweefsel (25%), gevolgd door burnout of overspannenheid (14%). De helft van de werknemers geeft geen specifieke klachten aan en zegt wegens andere dan de genoemde gezondheidsklachten verzuimd te hebben. De resultaten zijn redelijk in lijn met wat gevonden wordt op basis van de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) (Van den Bossche et al. 2007). In vergelijking met de NEA, lijken in het LWW-onderzoek psychische klachten wat te zijn oververtegenwoordigd en klachten aan bot- en spierstelsel ondervertegenwoordigd. Omdat in beide onderzoeken een andere indeling van klachten is gebruikt, is een exacte vergelijking echter niet mogelijk.

Tabel B.2 Wat waren de klachten waarom werknemer zich (toen) ziek heeft gemeld (in procenten) en gemiddelde ziekteduur in weken (n = 300)

	% werknemers	gemiddelde ziekteduur in weken
klachten van bot- en spierstelsel (anders dan rsi)	25	13
burnout, overspannenheid	14	13
rsi-klachten	1	7
psychische klachten (anders dan overspannenheid)	8	26
problemen op het werk, arbeidsconflict	3	7
hart- en vaatziekten	2	13
problemen in de privé situatie	3	22
overige gezondheidsklachten	49	8

Bron: SCP (LWW'07)

De duur van de ziekte is, berekend over alle respondenten die sinds begin 2004 tenminste twee weken ziek zijn geweest, gemiddeld 21 weken. De groep overigen heeft gemiddeld de langste ziekteduur (29 weken): bijna de helft van deze groep was langer dan een half jaar ziek. De ziekteduur van werkenden is gemiddeld het kortst (11 weken): meer dan driekwart van hen was korter dan drie maanden ziek. Psychische klachten en overspannenheid kennen gemiddeld de langste ziekteduur bij werknemers.

Tabel B.3 Ziekteduur in weken (in procenten)

	werkend (n = 170)	ex-werkloos (n = 79)	werkloos (n = 116)	arbeidsongeschikt (n = 64)	overig (n = 49)
gemiddelde ziekteduur	11	24	23	21	29
ziekteduur in categorieën					
2 tot 4 weken	34	25	24	19	32
5 tot 12 weken	44	21	25	41	9
13 tot 26 weken	14	18	21	11	9
27 tot 52 weken	8	36	31	29	49

Bron: SCP (LWW/07)

Achtergrondkenmerken

Tabel B.4 geeft een overzicht van het percentage mensen dat wel eens langer dan twee weken ziek is geweest in de laatste 3,5 jaar naar een aantal achtergrondkenmerken.⁴ We vinden een significant lager ziekteverzuim van de jongste leeftijdscategorie (18-24 jaar). Hoewel niet alle getoonde verschillen tussen groepen in de tabel significant blijken te zijn, wijzen de resultaten veelal wel in de richting van wat in ander onderzoek op basis van de Nationale verzuimstatistiek gevonden wordt (Jehoel-Gijsbers en Linder 2007). Hieruit blijkt bijvoorbeeld dat het verzuim hoger is onder vrouwen dan onder mannen, verzuim toeneemt met de leeftijd en dat allochtonen meer verzuimen dan autochtonen.

Tabel B.4 Aandeel personen dat tenminste twee weken ziek is geweest naar achtergrondkenmerken (n = 1434) (in procenten)

	% langer dan twee weken ziek geweest
geslacht	
man	24
vrouw	30
leeftijd	
18-24 jaar	11
25-34 jaar	29
35-44 jaar	27
45-54 jaar	31
55-64 jaar	26
etnische herkomst	
autochtoon	26
westerse allochtoon	32
niet-westerse allochtoon	27
kinderen < 18 jaar	
nee	26
ja	29
opleidingsniveau	
basisonderwijs	33
lbo, mavo	28
mbo, havo, vwo	29
hbo, universiteit	23

Bron: SCP (LWW/07)

⁴ Uit onze gegevens is niet op te maken in welke periode men ziek is geweest in de afgelopen 3,5 jaar en wat precies de achtergrondkenmerken waren ten tijde van de ziekte. Onze gegevens over de huidige situatie (zoals leeftijd en het hebben van kinderen) kunnen dus enigszins afwijken van de situatie die van toepassing was in de ziekteperiode.

B1.2 Kenmerken hulpverlening bij reïntegratie

Mensen die werkloos, ziek of arbeidsongeschikt zijn, kunnen hulp krijgen bij hun terugkeer naar werk. Aan alle respondenten is gevraagd of zij sinds 1 januari 2004, dus in de afgelopen 3,5 jaar, dergelijke hulp gehad hebben van werkgever, de arbodienst, het CWI, de sociale dienst, het UWV, een reïntegratiebedrijf of van een andere instantie. Een deel van de respondenten geeft aan dat deze vraag niet op hen van toepassing is, bijvoorbeeld omdat ze nooit ziek of werkloos zijn geweest. Deze respondenten zijn in het onderstaande buiten beschouwing gelaten.

Ongeveer een kwart van de respondenten geeft aan hulp te hebben ontvangen bij de terugkeer naar werk. Ex-werklozen en werklozen hebben het vaakst hulp ontvangen, gevolgd door de overige niet-werkenden. Werkenden die wel eens ziek of werkloos zijn geweest hebben het minst vaak hulp ontvangen. Overigens moet wel worden opgemerkt dat, hoewel we de resultaten laten zien voor elke groep afzonderlijk, op basis van onze gegevens niet kan worden opgemaakt om welke reden (werkloosheid, ziekte, arbeidsongeschiktheid) mensen hulp hebben gekregen bij hun terugkeer naar werk. De indeling in onderzoeksgroepen is immers gebaseerd op de huidige situatie en niet op de situatie in de tijd dat mensen de hulp kregen.

Tabel B.5 Aandeel respondenten dat in de afgelopen 3,5 jaar hulp heeft gehad bij reïntegratie (in procenten)

	werkend (n = 242)	ex-werkloos (n = 229)	werkloos (n = 316)	arbeidsongeschikt (n = 485)	overig (n = 115)	totaal (n = 1387)
ja	20	69	55	27	34	26
nee	80	31	45	73	66	74

Bron: SCP (LWW/07)

Tabel B.6 geeft een overzicht van de instanties waarvan men hulp heeft ontvangen bij de terugkeer naar werk. De werkenden die wel eens ziek of werkloos zijn geweest nemen een aparte positie in ten opzicht van de andere groepen. Voor hen zijn de werkgever en de arbodienst de instanties van wie ze het vaakst hulp ontvangen. Ex-werklozen en werklozen noemen relatief vaak het reïntegratiebedrijf en het CWI als hulpverlenende instanties. Voor arbeidsongeschikten en overige niet-werkenden spelen het reïntegratiebedrijf en het UWV de belangrijkste rol.

Tabel B.6 Aandeel respondenten dat hulp heeft gekregen van dienstverlenende instanties bij de terugkeer naar werk (in procenten)

	werkend (n = 56)	ex-werkloos (n = 156)	werkloos (n = 205)	arbeidsongeschikt (n = 121)	overig (n = 26)	totaal (n = 564)
werkgever	62	14	11	35	56	45
reïntegratiebedrijf	26	63	60	55	75	42
arbodienst	46	7	4	31	9	32
UWV	19	42	41	49	65	32
CWI	18	57	49	13	10	26
sociale dienst	10	24	38	6	25	15
andere instantie	11	4	6	5	5	8

Bron: SCP (LWW/07)

De meest genoemde vorm van hulp bij de terugkeer naar werk (in 73% van de gevallen) is persoonlijke begeleiding en gesprekken, gevolgd door een reïntegratietraject (37%). Ongeveer een op de vijf respondenten heeft hulp gekregen in de vorm van een sollicitatiecursus, groepsgesprekken of een test. Hulpverlening door het direct aan werk helpen, andere cursussen dan een sollicitatiecursus, werkervaringplaats of schuldhulpverlening komen veel minder vaak voor.

Tabel B.7 Soort hulp dat respondenten hebben ontvangen bij hun terugkeer naar werk (in procenten)

	werkend (n = 54)	ex-werkloos (n = 155)	werkloos (n = 201)	arbeidsongeschikt (n = 120)	overig (n = 24)	totaal (n = 554)
persoonlijke begeleiding, gesprekken	72	76	80	63	86	73
reïntegratietraject	28	54	46	38	67	37
sollicitatiecursus	19	31	38	12	15	22
groepsgesprekken met andere werkzoekenden	16	23	26	14	60	20
beroepskeuze-, psychologische- of competentietest	14	21	18	17	11	16
direct aan het werk helpen	8	11	4	10	0	8
opleiding of cursus (anders dan cursus solliciteren of specifieke training)	3	19	25	4	8	8
specifieke training, zoals omgaan met stress, rugtraining	9	4	6	5	0	7
werkervaringsplaats	2	8	10	7	54	7
hulp bij schuldregeling	0	1	3	2	0	1
andere hulp (geen van bovenstaande)	19	8	4	6	9	13

Bron: SCP (LWW'07)